

EKONOMİK KRİZ, 2002 SEÇİMLERİ VE SEÇMEN TERCİHİ

Mehmet KAPUSIZOĞLU

Bayburt Üniversitesi

Öğretim Görevlisi

E-posta: mkapusiz@bayburt.edu.tr

Özet

Ülkemiz çok partili hayata geçtiği 1950 yılından bu yana zaman zaman siyasi ve ekonomik kriz ve askeri müdahaleler ile karşılaşmıştır. Karşılaşılan bu krizlerin çok çeşitli siyasi ve sosyal maliyetleri olduğu gibi ihmal edilemeyecek ekonomik maliyetleri de bulunmaktadır. Siyasi ve ekonomik krizler, ekonominin küçülmesi, milli gelirin azalması, bütçe dengelerinin bozulması sonucunu doğurarak, ülkenin gelişme ve çağdaşlaşma hamlelerini engellemektedir.

Ekonomik sistem çok hassas dengeler üzerinde yürümektedir. Reel piyasalar dediğimiz mal ve hizmet piyasaları ile mali piyasalar dediğimiz para ve sermaye piyasaları, içeriden veya dışarıdan gelebilecek siyasi, sosyal, psikolojik etkilenmelere olabildiğince açıktır. Ekonominin içinden veya dışarıdan kaynaklanabilecek herhangi bir olumsuz olay veya beyan, insanların beklentilerini etkileyerek toplumun yatırım, tüketim ve harcama kararlarının değişmesine, bunun yanı sıra seçmenin siyasal katılım araçlarından biri olan oy verme davranışını da değiştirmektedir.

Bu çalışma ile 2001 yılında ülkemizde yaşanan ekonomik krizin seçmenlerin oy verme davranışı üzerindeki etkileri ortaya çıkarılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Kriz, 2002 Seçimleri, Seçmen Tercihi

Alan Tanımı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

ECONOMICAL CRISIS, 2002 CHOICES AND VOTER DECISION

Abstract

Our country has encountered with political and economical crisis and military interventions since 1950 when multi-party system started. Encountered crisis have not only many political and social costs but also have unnegligible economical costs. Political and economical crisis results in economic shrinkage, national

income shrinkage and budgetary balance breakdown. This obstructs the development and the modernization onsets of country.

Economical system stands on very sensitive balances. Real markets means product and services and fiscal markets means money and capital markets are open political, social and psychological effects from in and out. Any adverse situation or declaration can be caused from in or out of economy affects demands of humans and changes investment, consumption and expense decisions. All these also changes voter's decision.

In this study it is appeared that economical crisis in 2001 in our country affects voter decision.

Key words: *Economical Crisis, 2002 Choices, Voter Decision*

Jel Code : H8, H83

1. GİRİŞ

Demokrasilerde halkın eğilimlerinin tespiti, sadece yönetime katılımında gerekli çoğulculuğu yakalamaya yardım edecek bir etken değil, aynı zamanda demokrasinin kurumsallaşması ve iyi işlemesi bakımından da önemlidir. Özellikle, demokrasilerin vazgeçilmez kurumları ve halkın tercihlerinin iktidara taşınmasının en yaygın yolu olan siyasi partilerin, öncelikle “siyasi eğilimler ve davranışlar” konusunu tespit etmeleri ve ülke gerçeklerine en uygun politikaları üretmeleri önemli ve gereklidir.

Ekonomi ile sosyal ve siyasal yaşam arasında ilişki birçok modern düşünür tarafından ele alınmıştır ancak bu ilişkinin yönü ve boyutu konusunda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri Hegel'in düşünce ve siyasal yapılanmanın ekonomik ilişkilerin belirleyicisi olduğu görüşü, diğeri ise; bu düşünceyi tersine çeviren altyapı kurumu olarak kabul edilen ekonomik faaliyetlerin toplumsal üstyapı kurumu olarak kabul edilen sosyal, siyasal ve idari hayatın belirleyicisi olduğu görüşüdür. Bununla birlikte bir toplumun sosyal, siyasal ve idari hayatındaki gelişmeleri o toplumun ekonomik hayatının değişmesine yol açtığı gibi ekonomik hayatta meydana gelen gelişmelerin de o toplumun sosyal, siyasal ve idari hayatını önemli ölçüde etkilediği genel kabul görmeye başlamıştır (Tuncel,2010:765).

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde siyasal iktidarın belirlenmesinde seçmen davranışı en önemli faktördür. İktisat Teorisinde siyaset – ekonomi ilişkilerini irdeleyen araştırmaların önemli bir bölümüne göre seçmen davranışları kişisel çıkar güdüsü ile belirlenir (Çinko:2006:103). Buna göre siyasal iktidarların cari ve

geçmiş dönemlerini de genişleten seçmenler kendilerine en çok fayda sağlayan ve temel iktisadi sorunların üstesinden gelebilen partilere oy verirler.

1.1. Seçmen Tercihi ve Ekonomik Oy Verme Modeli

Seçim olayının en önemli aktörü durumundaki seçmen, bir toplumda yasalar çerçevesinde yönetici kadroyu seçimle iş başına getirme hakkına sahip olan vatandaş, sahip olunan kimlik ise seçmenliği ifade etmektedir. Say'ın belirttiği gibi seçmenler, “demokrasilerde siyasal düşünce ve tercihlerini oy kullanarak belirten kişilerdir” (Say, 1998 : 99).

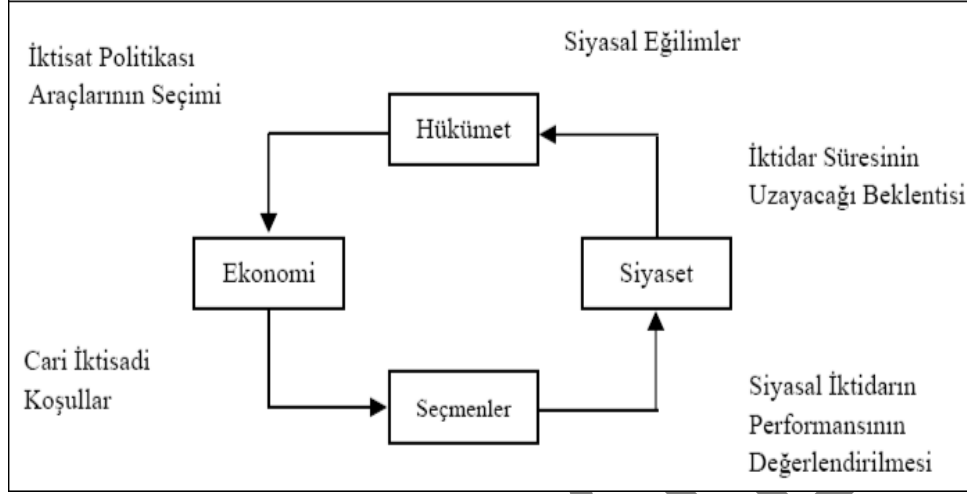
Seçmen oy verme kararını verirken pek çok etmenden etkilenir. Bunlar arasında en önemlileri olarak, siyasal ürünler (siyasi parti nin lideri, adayları, ideolojisi vb.), psikolojik etmenler (ait olma, yakınlık duyma vb.), sosyo-ekonomik faktörler (yaş, cinsiyet, meslek, gelir vb.) ve referans gruplarının etkisi sayılabilir. Ancak gerek mevcut iktidarın uyguladığı politikalar ile ilgili bilgi edinme olanaklarının sınırlı olması, gerekse birçok ülkede alternatif partiler hakkında bilgi edinmenin olanaksızlığı, seçmenlerin iktidar tercihlerini belirlerken, çoğu kez katı ideolojik yönelimlerle hareket etmelerine yol açmaktadır. Bununla birlikte ampirik kanıtlar açıkça göstermiştir ki, seçim dönemlerinde her zaman ideolojik tercihler ön plana çıkmaz. Birçok kez, piyasadaki ekonomik koşullar, seçmen davranışlarını belirler, başka bir ifade ile, piyasadaki makro ekonomik göstergeleri değerlendiren seçmenler, kendileri için önemli olan meseleyi göz önüne alarak oy kullanırlar (Erdoğan,2004:105).

Bireylerin oy verme tercihleri uzun ve kısa dönemli faktörler tarafından da etkilenebilir. Uzun dönemli faktörler bir kaç seçim boyunca etkisini devam ettirirken, kısa dönemli faktörler belirli bir seçimle ilişkilidir. Bu faktörler zamanın adayları ve konuların bileşimine göre farklılık gösterir. Bununla birlikte birçok ülkede partiye olan sadakatın zayıflaması ve sınıf temelinde oy vermenin düşüşüyle, artan oranda seçmenlerin oy tercihlerinde günlük konulara ve kısa dönemli faktörlere odaklandıkları gözlemlenmektedir. Bu kısa dönemli faktörlerle arasında kitle iletişim araçlarının siyasal olaylarla ilgili yayınları, güncel konuların değerlendirilme şekilleri ve siyasal liderlerle ilgili imajlar yer almaktadır (Sitembölükbaşı,2005)

Teorik olarak ekonomik değişkenleri göz önünde bulundurarak oy verme davranışını belirleyen model “ekonomik oy verme modeli” olarak adlandırılmaktadır (Doyle & Walsh,2005). İşsizlik oranı, enflasyon oranı ve reel artış oranı gibi temel göstergeler ideolojik eğilimler ile birlikte iktidara ilişkin seçmen tercihinin oluşmasında etkilidir. Söz konusu faktörler cari dönemde

hükümetin tutumu üzerinde de kayda değer bir etki yaratır. Siyaset ve ekonominin karşılıklı etkileşimi şeklinde ifade edilebilecek bu durum şu şekilde ifade edilebilir.

Şekil – 1
Siyaset – Ekonomi Etkileşim Süreci

Kaynak : Telatar, 2004: 331

Türkiye açısından ekonomik seçim teorisinin seçmen davranışı üzerindeki etkisinin en belirgin açılımı “geriye dönük” oy verme modelidir. Türkiye’de “geriye dönük” oy verme modeli üzerine yapılan çalışmalar yeterli olmamakla birlikte, bireysel düzeyde Sencer , yaptığı araştırmada Türkiye’de insanların oy verirken geleceği göz önünde bulundurmaktan çok geçmişteki ekonomik durumu dikkate aldıklarını öne sürmektedir (Sencer,1974:277-278) . İnsanlar geleceği göz önünde bulundururken ilgili partinin programını ve seçim kampanyasında vaat ettiklerini dikkate alırken, geçmişte göz önünde bulundurarak ilgili partinin performansına ve faaliyetlerine bakmaktadırlar (Ercins,2007:28)

1.2. Türkiye’de Yaşanan Krizler ve Etkileri

Ülkemizin çok partili hayata geçtikten sonraki süreçte karşılaştığı kriz dönemlerinin ekonomik verileri, bu krizlerin ekonomik faturalarını gözler önüne sermektedir. Tablo – 1’de 1950 çok partili hayata geçiş, 1960 askeri müdahalesi, 1971 muhtırası, 1980 ihtilali ve 28 Şubat 1997 süreci, 2000 ve 2001 yıllarında yaşanan ekonomik krizin birer yıl önceki ve birer yıl sonraki ekonomik göstergeleri verilmektedir.

Tablo – 1: Türkiye Ekonomisinde Yaşanan Kriz Öncesi ve Sonrası Dönemlere Ait Bazı Ekonomik Göstergeler (1949-2002)

Yıllar	GSMH (Milyar \$)	Fert Başına GSMH (\$)	Bütçe Dengesi/ GSMH (%)	BÜYÜME
1949	3,2	158,5	0,6	-5,0
1950	3,4	166,5	-0,5	9,4
1951	4,1	194,3	0,5	12,8
1959	15,5	584,1	-0,8	4,1
1960	9,8	358,7	-0,8	3,4
1961	5,4	194,3	-0,9	2,0
1970	19,0	539,0	0,1	5,8
1971	17,2	476,0	-2,2	10,2
1972	21,9	592,0	0,0	7,4
1979	81,6	1.877,0	-2,3	-0,4
1980	68,3	1.540,3	-3,1	-2,8
1981	56,4	1.570,0	-1,5	4,8
1996	184,6	2.928,0	-8,3	7,1
1997	191,1	3.079,0	-7,6	8,3
1998	204,7	3.255,0	-6,9	3,8
1999	186,9	2.879,0	-11,6	-6,1
2000	201,3	2.948,0	-10,2	6,3
2001	148,2	2.160,0	-16	-9,4
2002	165,6	2.400,0	-14	7,8

Kaynak : Akdiş, 2004

1949'da 158,5 \$ olan fert başına düşen GSMH, 1950 sonrasında hızla artış sürecine girerek, 1959'da, yani darbeden bir yıl önce, 584 \$ düzeyine çıkmıştır. 1960 darbesi ile fert başına düşen milli gelir 358,7 \$ iken, bir yıl sonra 194 \$ gibi neredeyse on yıl öncesi düzeye gerilemiştir. Benzer gelişmeler 1971 muhtırası öncesi ve sonrası için de söz konusudur. 1970'de 539 \$ olan fert başına milli gelir, 1971'de 476 \$'a gerilemiştir. 1980 ihtilali öncesi bile, her türlü olumsuzluğa rağmen, fert başına düşen milli gelir 1877 \$ iken, ihtilal yılı olan 1980'de 1540 \$ seviyesine gerilemiştir. 28 Şubat 1997 süreci ve sonrası, Türk insanının üçte bir oranında fakirleşmesine yol açan gelişmelerin başlangıcı olmuştur. 1996 yılında 2928 \$ ile başlayan fert başına düşen milli gelir düzeyi, 1998 yılında 3255 \$ seviyesine ulaşmış, ancak daha sonraki yıllarda hızla düşen milli gelir düzeyi, 2001 yılında 2146 \$'a kadar gerilemiştir. Diğer göstergeler açısından da benzer durumlar söz konusudur.

Kriz veya müdahale dönemleri sonrasındaki Bütçe Dengesi/GSMH oranları da, kriz dönemleri öncesine göre daha da kötüleşmiştir. Benzer şekilde ülkenin kalkınma hızını gösteren büyüme oranları da kriz sonrasında düşmüştür. Hatta

Türkiye, İkinci Dünya Sava şından sonraki en büyük ekonomik küçülmesini 2001 yılında yaşamıştır.

2. 1999 VE 2002 GENEL SEÇ İMLERİ

2.1. 1999 Seçimleri ve Seçmen Tercihi

1995 genel seçimlerinden sonra çok sayıda koalisyon denemesine gidildi. Bazen iki partinin kurduğu koalisyon hükümetleri kısa ömürlü oldu, bazen kurulan hükümetler güvenoyu alamadı, bazen de kurulan azınlık hükümetleri, dış destek çekilince istifa etmek zorunda kaldı. 30 Temmuz 1998’de Meclis’te yapılan oylama sonucunda Milletvekili Genel Seçimleri’nin Mahalli İdareler Seçimleriyle birleştirilerek 18 Nisan 1999’da yapılmasına karar verildi. Seçimler sonucunda oluşan tablo şu şekilde gösterilebilir.

Tablo – 2 : 18 Nisan 1999 Genel Seçimlerinde Siyasi Partilerin Aldıkları Oylar ve Oranları

PARTİ ADI	Alınan Oy	Oy Oranı	Milletvekili Sayısı
DSP	6.919.670	22,19	136
MHP	5.606.583	17,98	129
FP	4.805.381	15,41	111
ANAP	4.122.929	13,22	86
DYP	3.745.417	12,01	85
BAĞIMSIZ	270.265	0,87	3
CHP	2.716.094	8,71	-
HADEP	1.482.196	4,75	-
BBP	456.353	1,46	-
DİĞER PARTİLER	1.059.608	3,4	-

Kaynak : DİE verilerinden yazar tarafından oluşturulmuştur

18 Nisan seçimleri sonucunda “milliyetçi” söylemler iyle dikkat çeken iki parti, Demokratik Sol Parti (DSP) ve Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) ülkenin ilk iki büyük partisi konumuna geldiler. DSP’nin aldığı sonuç beklenen bir sonuç olmasına rağmen MHP’nin %200’den fazla bir artışla ikinci parti konumuna yükselmesi kamuoyunda büyük bir şaşkınlık yaratmıştır.

1999 genel seçimlerinden sonra hiç bir parti tek başına iktidar ço ğunluğunu sağlayacak sayıda milletvekili çıkaramamış, en az üç partinin bir araya gelmesi gerekmiştir. 1999 genel seçimlerinden sonra farklı dünya görüşlerine sahip üç partinin oluşturduğu koalisyon hükümetinin uyumlu bir şekilde görevini yerine getirememesi, piyasalarda güvensizlik ortamı yaratmıştır. Hükümetin ekonomi politikalarındaki olumsuz gelişmeler piyasalarda likidite sıkıntısına yol açmış ve

krizlerin oluşumuna katkıda bulunmuştur. 21 Şubat 2001 tarihinde toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nda Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ile Başbakan Bülent Ecevit arasında yaşanan gerginlik Şubat 2001 ekonomik krizini tetiklemiştir.

2.2. 2001 Ekonomik Krizinin Toplumsal Etkileri

Her şeyden önce Türkiye'de yaşanan ve birbirini takip eden iki ekonomik krizin aslında tek bir kriz sürecinin parçaları olduğunu söyleyebiliriz. İktisatçılar arasında da genelde Kasım 2000 krizinden çok "Şubat 2001 krizi", ikisi için de belirtilmektedir. Bu açıdan, her iki kriz de 2001 ekonomik krizi olarak adlandırılacaktır.

Türkiye'de 2001 ekonomik krizi üzerine de geniş yerli ve yabancı iktisatçılar ve yazarlar çalışmalarda bulunmuştur. Bu çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında 2001 krizini doğuran etkenleri genel olarak kısaca belirtmek gerekir;

- Kamunun Borç Yükünün Artması
- Merkez Bankasının Durumu
- Bankacılık Sektöründe Yaşanan Sorunlar
- Dış Ticaret Açığı
- Sermaye Hareketleri
- Siyasi İstikrarsızlık ve Belirsizlik
- 1999 Depreminin Yarattığı Olumsuz Etki

Tablo – 3: Türkiye İşgücü Piyasası Göstergeleri (1999-2002)

	1999	2000	2001	2002
İşsizlik Oranı (%)	8,3	6,9	9,1	11,5
Eksik İstihdam Oranı (%)	9,8	7,4	6,5	6,1
İmalat Sanayi İstihdam Endeksleri (1997=100)				
Özel Sektör*	91,7	90,3	82,5	84,4
Kamu	89,0	83,6	78,2	70,9
Reel Ücret Endeksleri (1993 =100)				
Asgari Ücret	123,9	105,8	91,1	98,4
Özel Sektör	92,8	93,8	74,8	...
Kamu	105,0	112,3	99,3	90,2
Memur Maaşları	95,1	84,1	81,0	85,6

*:10 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerleri
Kaynak : Koyuncu, Şenses, 2004 : 20.

Bu etkenler altında 2001 krizinin doğrudan seçmenler üzerinde yarattığı etkiyi gösteren 1999 ve 2002 yılları arasındaki İş gücü piyasası göstergeleri önemli bir veridir. Kaldı ki ekonomide yaşanan krizlerin temel etkisi, işsizlik, gelirin azalması ve bunların sonucu yaşam standartlarının değişmesi, sosyo-ekonomik düzeyin azalması, sosyal sınıflar arasındaki gelir eşitsizliğinin ve yoksulluğun artışıdır.

Bunun yanı sıra yine 1999 – 2002 yıllarında mevcut iktidarda bulunan hükümetin kamu bütçesinden yaptığı olduğu sosyal, eğitim ve sağlık harcamaları da ekonomik krizin sosyal yaşam üzerindeki etkilerini gösterir niteliktedir.

Tablo – 4: Türkiye Sosyal, Eğitim ve Sağlık Harcamaları, (1999 – 2002)

	1999	2000	2001	2002
Sosyal Harcamalar / GSMH (%)	8,1	7,8	7,8	8,1
Sosyal Harcamalar /Konsolide Bütçe Harcamaları (%)	22,5	20,9	16,9	19,0
Eğitim Harcamaları /GSMH (%)	4,2	3,8	4,0	4,1
Eğitim Harcamaları / Konsolide Bütçe Harcamaları (%)	11,8	10,0	8,6	9,5
Sağlık Harcamaları / GSMH (%)	3,3	3,5	3,2	3,5
Sağlık Harcamaları / Konsolide Bütçe Harcamaları (%)	9,1	9,3	6,9	8,1
Sosyal Yardım Harcamaları / GSMH (%)	0,6	0,6	0,6	0,6
Sosyal Yardım Harcamaları / Konsolide Bütçe Harcamaları (%)	1,5	1,5	1,4	1,4

Kaynak : Koyuncu, Şenses, 2004 : 21.

Yaşanan krizlerin sosyoekonomik etkilerine ilişkin veriler, halkın yaşam koşullarının bu dönemlerde önemli ölçüde kötüleştiğini göstermiştir. Ancak hükümetler bu olumsuz etkileri gidermeye yönelik alabilecek sosyal politika önlemleri konusunda duyarsız davranmışlardır.

Bir başka önemli nokta da, kriz nedeni ile işten çıkarılanlara ilişkin verilerde gözle çarpılmaktadır.

2001 krizi öncesi uygulanan politikalar, krizin diğer olumsuz etkileriyle birleşince başta istihdam ve reel ücretler olmak üzere seçmenin doğrudan gelir kaybına uğramasına sebep olmuş, nitekim, yaşanan son krizler sonrası her 100 kişiden 12'sinin işini kaybettiği, mevcut işsizlere yaklaşık 1 milyon kişinin eklendiği, işsizlik oranının % 6'lardan % 10'lara yükseldiği, özellikle de eğitim düzeyi yüksek, nitelikli işgücünün üçte birinin işsiz kaldığı sonucunu doğurduğu ifade edilmektedir (Ekin, 2002.) Bir başka deyişle; ülkemizde yaşanan kriz, mevcut

istihdam sorununa, “kriz işsizliği” adı verilen bir başka sorunun eklenmesine yol açmıştır (Işığışık, 2002)

**Tablo – 5: Kriz Sebebi ile İşten Çıkarılanlar
2001 Yılı'nın İlk Altı Ayında İşten Ayrılmalar ve Gerekçeleri**

Toplu çıkarma	12.865	Sağlık nedenleri (işçi)	328	İşin sona ermesi	40.232
Bildirimli fesih	84.482	İşverenin iyiniyet kurallarına aykırılığı	2.303	İşyerlerinin nakli	54.897
Malulen emeklilik	768	Disiplin kurulları kararları	1.021	İşyerinin kapanması	10.336
Normal emeklilik	17.844	İşe devamsızlık	6.644	Vize süresi bitimi	6.100
Ölüm	863	17. madde	7.117	Deneme süresi sonu	2.854
Askerlik	7.704	Sağlık nedenleri (işveren)	804	Mevsimlik iş bitimi	16.631
Evlenme	1.760	İşçinin iyiniyet kurallarına aykırılığı	1.454	Diğer Nedenler	150.630
16.madde	6.633	Statü değişikliği	652	TOPLAM	738.866
İstifa	300.994	Kampanya Bitimi	2.950		

Kaynak :Kenar,2001:26

2.3. 2002 Genel Seçimleri ve Seçmen Tercihleri

1999 – 2002 yılları arasında hükümette yer alan DSP – MHP – ANAP koalisyonu, 2001 krizi, koalisyon ortakları arasındaki çekişmeler, siyasi doğrultu eksikliği ve üç partinin de zayıf bir tabana sahip olması nedeniyle zayıf bir hükümet dönemi geçirmiştir. Temel referansı 28 Şubat sürecinde darbe yiyen Refah Partisi'nin devamı olan Fazilet Partisi'nin hükümete girmesini engellemeye dayanan koalisyon, bu anlamıyla bir zoraki ortaklık niteliğinde görünmüştür. Özelleştirme sürecinin ortaklar arasındaki çekişmeler nedeniyle ağır ilerliyor olması, koalisyon hükümetine olan desteğin azalmasına, ortaya çıkan banka skandalları da, başta ANAP olmak üzere, üç partiye yönelik büyük bir toplumsal tepkinin oluşmasına neden olmuş (Karaoğlu, 2007), 3 Kasım 2002 seçimleri ile de seçmenler tercihlerini değiştirmişlerdir.

Tablo – 6 : 3 Kasım 2002 Genel Seçimlerinde Siyasi Partilerin Aldıkları Oylar ve Oranları

Parti Adı	Alınan Oy	Oy Oranı	Milletvekili Sayısı
Adalet ve Kalkınma Partisi	10 808 229	34,3	363
Cumhuriyet Halk Partisi	6 113 352	19,4	178
Doğru Yol Partisi	3 008 942	9,5	
Milliyetçi Hareket Partisi	2 635 787	8,4	
Genç Parti	2 285 598	7,2	
Demokratik Halk Partisi	1 960 660	6,2	
Anavatan Partisi	1 618 465	5,1	
Saadet Partisi	785 489	2,5	
Demokratik Sol Parti	384 009	1,2	
Yeni Türkiye Partisi	363 869	1,2	
Büyük Birlik Partisi	322 093	1,0	
Bağımsızlar	314 251	1,0	9
Diğerleri	928 039	2,9	

Kaynak : DİE verilerinden yazar tarafından oluşturulmuştur.

3. SONUÇ

Hükümetin ekonomik performansının seçmen tercihi üzerindeki etkisi özellikle kriz dönemlerinde kendisini gösterir. Bunun bir örneği de 3 Kasım 2002 tarihinde gerçekleşen milletvekili seçimlerinde yaşılanan oy verme eğiliminde görülebilir. Bu seçimlerden önce yaşılanan ve Cumhuriyet tarihinin en önemli iktisadi krizi olarak nitelendirilen ekonomik kriz, o dönemde koalisyon hükümetini oluşturan partilerin % 10 barajının altında kalmasına ve henüz yeni kurulma sürecini tamamlamış çok yeni bir partinin iktidara gelmesine neden olmuştur. Bir önceki seçim döneminde % 22 oranında oy alan üçlü koalisyonun başındaki partinin bu seçimlerde % 1'ler düzeyine kadar gerilemesi, söz konusu iddianın haklılığını göstermektedir.

KAYNAKLAR

Tuncel, Gökhan, “*Ekonomik Krizlerin Türkiye’de Siyaset- Bürokrasi İlişkisine Etkisi*”, Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi I Malatya: İnönü Üniversitesi, 15-16 Nisan 2010, s.765- 788

Çinko, Levent, “*Seçmen Davranışları ile Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel Bir Değerlendirme*”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 61-1, 2002, s.103-116

Say, Gürğün, *Siyasal Değişimde Kadın Boyutu*, İstanbul: Kurtuluş Matbaası, Kasım 1998

Erdoğan, Seyfettin, *Siyaset-Ekonomi İlişkileri*, İstanbul: Değişim Yayınevi, 2004

Sitembölükbaşı, Şaban, *Seçimlerde Yaşanan Oy Değişkenlikleri*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13, Kütahya, <http://sbe.dumlupinar.edu.tr/13/195-220.pdf>, Erişim Tarihi: 11.04.2008

Doyle, Orla and Patrick Paul Walsh, “ *Did Political Constraints Bind During Transition? Evidence from Czech Elections 1990-2002*”, Discussion Paper, No.1719, August, 2005, <http://ftp.iza.org/dp1719.pdf>, Erişim Tarihi: 09.05.2007.

Sencer, Muzaffer, *Türkiye’de Sınıfsal Yapı ve Seçme n Davranışları*, İstanbul, May Yayınları, 1974

Telatar, Funda *Politik İktisat Politikası*, Ankara, İmaj Yayınevi, 2004

Gülay ERC İNS, “ *Türkiye’de Sosyo-Ekonomik Faktörlere Bağlı Olarak Değişen Seçmen Davranışı*”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 2007, s.25-40.

Akdiş, Muhammet (Siyasi Krizler ve Ekonomik Maliyetleri <http://makdis.pamukkale.edu.tr/kriz.htm>, Erişim Tarihi : 11.09.2007

Murat Koyuncu ve Fikret Şenses, “ *Kısa Dönem Krizlerin Sosyoekonomik Etkileri: Türkiye, Endonezya ve Arjantin Deneyimleri*”, ERC Working Papers in Economics, October 2004, <http://www.erc.metu.edu.tr/menu/series04/0413.pdf>, Erişim Tarihi: 20.02.2011

Kenar, Necdet, “*Dünyada ve Türkiye’de İşsizlik*” TES-İŞ Dergisi, Ağustos-Eylül 2001, s.26

Ekin Nusret ; “*Türkiye’de İşsizlik Yoksulluğa Dönüşen Yapay İstihdam*”, Endüstri İlişkilerinin Güncel Sorunları Semineri, 10-13 Mayıs 2002, Ankara

Işığışık, Özlem, “*Türkiye’de Yaşanan Son Ekonomik Krizlerin Sosyo-Ekonomik Sonuçları: Kriz İşsizliği ve Beyin Göçü*”, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi Cilt 4, Sayı 2, 2002, <http://www.isguc.org/?p=article&id=46&cilt=4&sayi=2&yil=2002>, Erişim Tarihi: 11.09.2007

Karaoğlu, Mehmet (2007), “Beyaz Saray’da Bir Ampul Yandı”, *Günlük Siyasi Gazete SOL*, 14 Mayıs 2007, <http://www.sol.org.tr/index.php?yazino=10804>, Erişim Tarihi : 11.09.2007